

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt tirsdag den 17. september 2013

Sag 135/2013

(1. afdeling)

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet
(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for de kærende: Dignity, Dansk Institut mod Tortur
(ved juridisk seniorrådgiver Dorrit Kjær Christiansen)

I tidligere instans er truffet afgørelser af Østre Landsrets 7. afdeling den 8. juni 2012, 10. august 2012 og 7. januar 2013.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Børge Dahl, Jytte Scharling, Jens Peter Christensen, Lars Hjortnæs og Kurt Rasmussen.

Påstande

De kærende, m.fl., har nedlagt påstand om, at Østre Landsrets beslutninger af 8. juni 2012, 10. august 2012 og 7. januar 2013 ændres således, at de kærende ikke skal stille sikkerhed for sagens omkostninger.

Indkærede, Forsvarsministeriet, har nedlagt påstand om stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

De kærende, hvoraf ni er bosat i Irak, en i Bahrain og en i Kuwait, har anlagt sag mod Forsvarsministeriet med krav om tortgodtgørelse som følge af, at de angiveligt i 2004 blev udsat for en krænkende og retsstridig behandling under tilbageholdelse af de danske styrker i Irak og ved overgivelse til irakisk politi, hos hvem de angiveligt blev udsat for tortur samt umenneskelig og nedværdigende behandling.

Ved beslutninger af 8. juni 2012, 10. august 2012 og 7. januar 2013 har landsretten bestemt, at de kærende i medfør af retsplejelovens § 321 hver skal stille sikkerhed for sagsomkostninger på 40.000 kr.

Iraks ambassadør i Danmark har i en mail af 4. september 2013 på forespørgsel fra advokat Christian Harlang oplyst følgende:

"In your letter of 2 August 2013 you have asked some information about the law in Iraq on the following issue: "Can a plaintiff in a civil lawsuit in Iraq be obliged to pay or deposit an amount as security for costs to the defendant?"

I have examined that question in Iraq and on that basis I can confirm to you that no such rule exists in Iraq and consequently someone with residence in Denmark wanting to initiate a civil law suit in Iraq will not have to pay or deposit security for costs to the defendant."

Det er endvidere oplyst, at hverken Irak, Bahrain eller Kuwait har tiltrådt Haagerkonventionen, ligesom ingen af disse lande har indgået bilateral aftale med Danmark om retshjælp, herunder om fritagelse for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Anbringender

De kærende har for det første anført, at der ikke kan stilles krav om sikkerhedsstillelse for de ni sagsøgere, der har bopæl i Irak. Som det fremgår af den irakiske ambassadørs mail af 4. september 2013, skal en dansk sagsøger ikke stille sikkerhed for sagsomkostninger i Irak, og det følger derfor af retsplejelovens § 321, stk. 2, at de ni sagsøgere med bopæl i Irak ikke kan afkræves sikkerhed ved sagsanlæg i Danmark.

For det andet har de kærende anført, at særlige grunde taler for fritagelse for sikkerhedsstillelse, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt. Sagerne er anerkendt af domstolene som principielle, og de har stor betydning for de kærende. Det er endvidere af central betydning i et demokratisk samfund, at der træffes afgørelse ved domstolene i denne type sager, så der kan ske en effektiv håndhævelse af forbuddet mod tortur og medvirken til tortur. Det krævede beløb på 40.000 kr. udgør en gennemsnitsårsløn for en iraker, og dette er i sig selv en reel hindring for, at sagerne kan blive prøvet ved de danske domstole.

Et krav om sikkerhedsstillelse er endvidere i strid med artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention. Den norske højesteret har i en dom af 29. juni 1999 (NRt 1999 s. 961) om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger for en person med bopæl i Kosovo i et sagsanlæg mod den norske stat med krav om erstatning for ulovlig frihedsberøvelse fastslået, at statens krav om sikkerhedsstillelse skal være forenelig med artikel 6, og at det beror på en konkret bedømmelse, om det er tilfældet. Med henvisning til bl.a., at sagen angik krav om erstatning for en indgribende frihedsberøvelse, og at det var en sag anlagt af en ressourcsvg enkeltperson mod staten, fandtes artikel 6 krænket. Den norske sag er sammenlignelig med de foreliggende sager. Landsrettens beslutninger er endvidere truffet uden hensyn til, om de kærende har udsigt til at få medhold i deres sager, hvad de har. De kærende har fået afslag på fri pro-

ces, og de er med kravet om sikkerhedsstillelse blevet frataget muligheden for en effektiv adgang til domstolsprøvelse i strid med artikel 6. De kærendes ret støttes endvidere på artikel 3 og 13 i den europæiske menneskerettighedskonvention, ligesom der også kan henvises til FN's konvention mod tortur.

Dignity. Dansk Institut mod Tortur har navnlig anført, at Danmark er stærkt engageret i kampen mod tortur. Særlige grunde taler for at fritage de kærende for at stille sikkerhed, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt. Sagerne er anlagt mod staten af ressourcetsvage personer og angår godtgørelse for tortur. Disse personer har krav på at kunne føre deres sag, uden at de skal stille sikkerhed for Forsvarsministeriets sagsomkostninger. Der er tale om et uproportionalt krav om sikkerhedsstillelse, der endvidere strider mod artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention, ligesom det er i strid med FN's konvention mod tortur samt FN's konvention om civile og politiske rettigheder.

Forsvarsministeriet har for det første anført, at der ikke er grundlag for at anvende bestemmelsen i retsplejelovens § 321, stk. 2. Den kan kun anvendes af sagsøgere, der har bopæl i lande, der har tiltrådt Haagerkonventionen, eller hvor der foreligger tilsvarende aftaler.

For det andet foreligger der ikke særlige grunde, der kan fritage for at stille sikkerhed, jf. retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt. Det forhold, at sagen drejer sig om tortur eller medvirken hertil, kan ikke i sig selv medføre, at der foreligger særlige grunde, og bestemmelsen skal ikke fortolkes på den måde, at der kan ske undtagelse for hele kategorier af sager fra den almindelige regel om sikkerhedsstillelse.

Et krav om sikkerhedsstillelse strider ikke mod artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention. Kravet om sikkerhedsstillelse tjener et legitimt hensyn, der er anerkendt ved flere domme afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Kravet om en sikkerhed på 40.000 kr. er proportionalt, og de nationale domstole er tillagt et skøn i den forbindelse. Allerede i dag er Forsvarsministeriets udgifter langt højere end den krævede sikkerhedsstillelse på i alt 440.000 kr. Hertil kommer, at de kærende ikke har udsigt til at få medhold i deres påstand om godtgørelse for tort, allerede fordi kravet er forældet. Den afgørelse, der er truffet af den norske højesteret i 1999, angår en helt anden situation. Endelig er landsrettens afgørelser ikke i strid med hverken FN's konvention mod tortur eller FN's konvention om civile og politiske rettigheder.

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 321 lyder således:

”§ 321. En sagsøger, der ikke har bopæl eller hjemsted i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, skal efter sagsøgtes anmodning stille sikkerhed for de sagsomkostninger, som sagsøgeren kan blive pålagt at betale til sagsøgte. Sagsøgtes anmodning skal fremsættes i svarskriftet eller i det i § 352, stk. 3, omhandlede retsmøde. Sikkerhedens art og størrelse fastsættes af retten, der tillige kan fritage for sikkerhedsstillelse, hvis særlige grunde taler for det. Stilles sikkerheden ikke, afvises sagen.

Stk. 2. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis sagsøgeren har bopæl eller hjemsted i et land, hvor en sagsøger, der har bopæl eller hjemsted i Danmark, er fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.”

Vedrørende § 321, stk. 2

En bestemmelse svarende til retsplejelovens § 321 fandtes i § 323 i retsplejeloven af 11. april 1916. Bestemmelsen lød således:

”§ 323. En Udlænding er, naar han optræder som Sagsøger, og der af Sagsøgte fremsættes Forlangende derom paa Sagens første Tægtedag, pligtig til inden en af Retten bestemt Frist at stille en efter dens Skøn passende Sikkerhed for de Sagsomkostninger, som det kan blive paalagt ham at tilsvare Sagsøgte, medmindre Danske i vedkommende fremmede Stat ere fritagne for saadan Sikkerhedsstillelse, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse Nr. 119 af 19. Maj 1909, Art. 17. Stilles den forlangte Sikkerhed ikke, bliver Sagen at afvise.”

Bekendtgørelse nr. 119 af 19. maj 1909 angik konvention af 17. juli 1905 om en international ordning med hensyn til visse civilprocessuelle forhold (Haagerkonventionen).

Det hed i denne konventions artikel 17 og 18 bl.a.:

”Artikel 17.

Kaution eller Depositum maa ikke under nogen somhelst Benævnelse paalægges Undersaatter af nogen af de kontraherende Stater, som have Domicil i en af disse, naar de optræde som Sagsøgere eller Intervenienter ved Domstolene i en anden af disse Stater...

Artikel 18.

Domme, hvorved i nogen af de kontraherende Stater en Sagsøger eller en Intervenient, der i Henhold til Artikel 17, 1. og 2. Stk., eller til den Stats Love, hvor Sagen er anlagt, er fritaget for at præstere Kaution eller Depositum eller Indbetaling, dømmes til at betale Processens Omkostninger, skulle paa en ad diplomatisk Vej fremsat Begæring i enhver af de andre kontraherende Stater af den dertil kompetente Myndighed gøres gratis exigible...”

Ved en lovændring i 1932 (lov nr. 209 af 23. juli 1932) udgik henvisningen i § 323 til Justitsministeriets bekendtgørelse. Det fremgår af bemærkningerne til det pågældende lovforslag, at baggrunden herfor var, at Haagerkonventionen fra 1905 "paatænkes afløst af en ny Konvention" (Rigsdagstidende 1930-31, sp. 4892).

Haagerkonventionen fra 1905 blev erstattet af konvention af 1. marts 1954 angående civilprocessen (Haager-civilproceskonvention), som blev ratificeret af Danmark i 1958, jf. bekendtgørelse nr. 33 af 7. juni 1960. 1954-konventionens artikel 17 og 18 svarer stort set til de ovenfor citerede bestemmelser i konventionen fra 1905.

Ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 fik retsplejelovens § 321, stk. 2, den gældende formulering. I bemærkningerne til det pågældende lovforslag hedder det bl.a. (Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, lovforslag L 132, s. 5556):

"Til § 321

...

Det foreslås endvidere, at sagsøgere, der har bopæl eller hjemsted i et land, hvor en sagsøger med bopæl eller hjemsted i Danmark er fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, generelt skal være fritaget for sikkerhedsstillelse, jf. stk. 2. I forhold til den gældende regel i § 323 ændres fritagelsen for fysiske personers vedkommende fra at være baseret på nationalitet til at være baseret på bopæl. Der henvises i øvrigt til betænkningen side 307-309."

I betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene, som der henvises til i de citerede bemærkninger, overvejede Retsplejerådet bl.a. spørgsmålet om eventuelt at indføre en generel regel om, at sagsøger i alle civile sager skal stille sikkerhed for sagsomkostninger til modparten. I betænkningen hedder det herom bl.a. (s. 308):

"Regler om sikkerhedsstillelse, der er begrundet i sagsøgerens dårlige økonomi (og ikke – som med de udenlandske sagsøgere – i retlige eller faktiske hindringer for tvangsfuldbyrdelse af en dansk afgørelse om sagsomkostninger i udlandet), risikerer derfor let at virke som en efter omstændighederne uoverstigelig barriere for sagsanlæg eller anke."

Vedrørende retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt.

Retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt., blev indsat i bestemmelsen ved lov nr. 554 af 24. juni 2005. I det pågældende lovforslags bemærkninger hedder det bl.a. (Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, lovforslag L 132, s. 5556):

- 7 -

"Til § 321

Bestemmelsen indeholder regler om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger. Bestemmelsen svarer til den gældende § 323, men er på en række punkter ændret i forhold hertil, jf. nærmere nedenfor.

...

Det foreslås som en ny regel, at retten skal kunne fritage for sikkerhedsstillelse, hvis særlige grunde taler for det. Denne fritagelsesmulighed forudsættes anvendt sjældent.

...

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 307-309."

I Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene hedder det bl.a. (s. 59 ff):

"Kapitel 2

Adgang til domstolene

...

3. Den Europæiske Menneskeretskonvention

Efter Den Europæiske Menneskeretskonventionens artikel 6 har enhver ret til en retfærdig og offentlig rettergang (*everyone is entitled to a fair and public hearing*) inden for en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov (*within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law*), når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse (*in the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him*).

Inden for sit anvendelsesområde opstiller artikel 6 en række mindstekrav til adgangen til domstolene og til domstolenes organisering og sagsbehandling.

Kravet om, at enhver skal have reel adgang til en uafhængig og upartisk domstol, har blandt andet betydning for regler om retsafgifter (afsnit 3.1), sagsomkostninger (herunder sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger) (afsnit 3.2) og fri proces (afsnit 3.3).

...

3.2. Sagsomkostninger...

Sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger

Som nævnt vil artikel 6's krav om adgang til domstolene (*access to a court*) være krænkede, hvis en part reelt er afskåret fra at føre retssag, uden at der foreligger tvingende grunde, der kan retfærdiggøre begrænsningen i adgangen til domstolene.

Krav om sikkerhedsstillelse for modpartens sagsomkostninger tjener imidlertid et legitimt retsplejemæssigt formål og er derfor som udgangspunkt ikke i strid med artikel 6.

Kravet om sikkerhedsstillelse skal dog stå i rimeligt forhold til formålet.

Menneskeretsdomstolen har i den forbindelse været mere tilbøjelig til at acceptere krav om sikkerhedsstillelse i ankesager end i sager i første instans.

I *Tolstoy-Miloslavsky* (A 316 B) blev krav om at stille en sikkerhed på GBP 125.000 for modpartens omkostninger ved en appelsag ikke anset for en krænkelse af artikel 6.

Menneskeretsdomstolen lagde vægt på, at sagen havde været undergivet en omfattende behandling i første instans, og at beløbet ikke var uforholdsmæssigt i forhold til mod-

partens forventede sagsomkostninger ved appelsagen. Menneskeretsdomstolen accepterede endvidere, at der i grundlaget for afgørelsen om sikkerhedsstillelse indgik en vurdering af klagerens udsigt til at få medhold i appelsagen. Modparten var i første instans tilkendt en erstatning på GBP 1,5 mio.

I *Ait-Mouhoub* (Rep. 1998.3227) blev krav om at stille en sikkerhed på FRF 80.000 for modpartens omkostninger derimod anset for en krænkelse af artikel 6. Der var tale om et adhæsionskrav i forbindelse med en straffesag i første instans, og klageren var ubemidlet.”

Det hedder endvidere i betænkningen s. 307:

”Retsplejerådet finder, at reglerne om udenlandske sagsøgers sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger bør udformes på en klarere og mere overskuelig måde. Retsplejerådet finder endvidere, at der skal være mulighed for at fritage for sikkerhedsstillelse, når særlige grunde taler for det. Det kunne efter omstændighederne være, når sagsøgeren har aktiver her i landet.”

Højesterets begrundelse og resultat

Baggrund og problemstilling

De elleve kærende er udlændinge, ni er bosat i Irak, en i Bahrain og en i Kuwait. De har alle anlagt sag mod Forsvarsministeriet med krav om godtgørelse for tort. De gør gældende, at de i 2004 i Irak blev tilbageholdt af dansk militær og overgivet til irakisk politi og i den forbindelse udsat for tortur, som den danske stat er ansvarlig for.

Disse sager om godtgørelse for tort verserer ved Østre Landsret, og landsretten har i sagerne på anmodning af Forsvarsministeriet i medfør af retsplejelovens § 321 besluttet, at de elleve hver især over for Forsvarsministeriet skal stille en sikkerhed på 40.000 kr. for de sagsomkostninger, som de hver især i disse sager kan blive pålagt at betale til Forsvarsministeriet.

For Højesteret er spørgsmålet alene, om der skal stilles sikkerhed for sagsomkostninger som nævnt.

Efter retsplejelovens § 321, stk. 1, 1. pkt., er udgangspunktet, at der i sagerne anlagt af de elleve kærende på anmodning af Forsvarsministeriet som sagsøgt skal stilles sikkerhed for sagsomkostninger, som de kærende kan blive pålagt at betale til Forsvarsministeriet, da de ikke har bopæl eller hjemsted i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

- 9 -

Bestemmelsen i § 321, stk. 1, finder imidlertid efter stk. 2 ikke anvendelse, "hvis sagsøgeren har bopæl eller hjemsted i et land, hvor en sagsøger, der har bopæl eller hjemsted i Danmark, er fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger".

Det følger endvidere af § 321, stk. 1, 3. pkt., at "retten ... kan fritage for sikkerhedsstillelse, hvis særlige grunde taler for det".

Fritagelsesreglen i retsplejelovens § 321, stk. 2

Det fremgår af betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene s. 308, at den almindelige regel om sikkerhedsstillelse i § 321, stk. 1, 1. pkt., ikke har til formål at beskytte mod søgsmål anlagt af sagsøgere med dårlig økonomi, men har til formål at afhjælpe de vanskeligheder af faktisk og retlig art, der kan være forbundet med tvangsfuldbyrdelse af en dansk sagsomkostningsafgørelse i udlandet.

Bestemmelsen i § 321, stk. 2, er en videreførelse af den tilsvarende bestemmelse i retsplejeloven fra 1916, som efter ordlyd og forarbejder må forstås således, at den angik tilfælde, hvor personer her i landet på traktatretligt grundlag som Haagerkonventionen om civilprocessen var fritaget for sikkerhedsstillelse i et andet land. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der ikke ved lovændringen i 1932, hvor henvisningen til bekendtgørelsen om 1905-Haagerkonventionen udgik i selve lovteksten, var tilsigtet nogen ændring af koblingen til internationale konventioner. Ved at knytte fritagelsen for sikkerhedsstillelse til en konvention, som forpligter de deltagende lande til en procesordning med mulighed for tvangsinddrivelse af udenlandske sagsomkostningsafgørelser, tilgodeses da også den interesse i mulighed for tvangsinddrivelse, som sikkerhedsstillelse ellers skal tjene.

På denne baggrund finder Højesteret, at § 321, stk. 2, må forstås således, at den forudsætter, at der skal være tale om fritagelse på traktatretligt grundlag.

Da Danmark ikke har indgået aftaler om fritagelse for sikkerhedsstillelse med Irak, Bahrain eller Kuwait, er der ikke i § 321, stk. 2, hjemmel til at fritage nogen af de kærende for sikkerhedsstillelse i de foreliggende sager.

Fritagelse efter retsplejelovens § 321, stk. 1, 3. pkt.

Som nævnt er udgangspunktet, at sagsøgte i sager anlagt af sagsøgere med bopæl eller hjemsted udenlands kan forlange sikkerhed for sagsomkostninger. Fritagelsesreglen i § 321, stk. 1,

- 10 -

3. pkt., er en undtagelsesregel, og det er i forarbejderne angivet, at den kun sjældent vil finde anvendelse. Det må herved anses for forudsat, at der kan forekomme tilfælde, hvor det af særlige grunde må anses for urimeligt at pålægge en udenlandsk sagsøger at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Som nævnt har reglen om sikkerhedsstillelse ikke til formål at beskytte mod søgsmål anlagt af udenlandske sagsøgere med dårlig økonomi, men har til formål at afhjælpe de vanskeligheder, der kan være forbundet med tvangsfuldbyrdelse af en dansk sagsomkostningsafgørelse i udlandet. Ved afgørelsen af, om der skal ske fritagelse for et krav om sikkerhedsstillelse, er det ikke som ved bevilling af fri proces af betydning, om der er udsigt til, at sagsøgeren vil få medhold i sin sag.

De foreliggende sager angår den danske stats ansvar for påstået tortur i forbindelse med, at dansk militær i Irak angiveligt tilbageholdt et antal lokale og overgav dem til irakisk politi. Efter det oplyste om de økonomiske forhold, der hvor de kærende bor, er der grund til at antage, at et krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger reelt vil kunne afskære de anlagte retssager. Sagens helt særlige karakter og omstændigheder – den danske stats mulige ansvar for militær magtudøvelse i udlandet og de angiveligt resourcesvage ofre for tortur i udlandet sammenholdt med statens begrænsede interesse i sikkerhedsstillelsen for sagsomkostninger – indebærer efter Højesterets opfattelse, at det vil være urimeligt at imødekomme Forsvarsministeriets anmodning om sikkerhedsstillelse. Højesteret fritager derfor de elleve kærende for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.

Sagsomkostningerne for landsret og Højesteret for denne del af sagen fastsættes af landsretten i forbindelse med sagens afslutning.

Højesteret finder ikke grundlag for at pålægge eller tilkende biintervenienten, Dignity, Dansk Institut mod Tortur, sagsomkostninger for Højesteret.

Thi bestemmes:

Forsvarsministeriets anmodning om,

- 11 -

og skal stille sikkerhed for de sagsomkostninger,
som de kan blive pålagt at betale til Forsvarsministeriet, tages ikke til følge.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 17. september 2013.

Tina Halberg

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS RETSBOG

Mandag den 9. september kl. 14.00 blev retten sat på sædvanligt sted i lukket retsmøde.

Der foretoges:

Sag 135/2013

(1. afdeling)

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

og

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

og

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for de kærende:

Dignity, Dansk Institut mod Tortur

(advokat Thorkild Høyer)

Der fremlagdes brev af 6. september 2013 fra advokat Christian Harlang og brev af 9. september 2013 fra kammeradvokaten ved advokat Peter Biering.

Højesteret har ved kendelse af 6. september 2013 meddelt begrænset tilladelse for pressen til at foretage optagelse af billeder og lyd i retten under den mundtlige forhandlings begyndelse samt den efterfølgende afsigelse af kendelse i nærværende sager.

Advokat Christian Harlang har med henvisning til sagernes karakter og af hensyn til de kærendes personlige sikkerhed anmodet om, at ikke sker offentlig gengivelse af lydoptagelser for så vidt angår retsformandens gengivelse af de kærendes navne.

Kammeradvokaten har anført, at de af advokat Christian Harlang anførte hensyn, som skal begrunde hemmeligholdelsen af de kærendes navne, ikke er nærmere forklaret i dennes anmodning, ligesom det heller ikke tidligere har været et tema i sagerne.

Der afsagdes sålydende af dommerne Børge Dahl, Jytte Scharling, Jens Peter Christensen, Lars Hjortnæs og Kurt Rasmussen vedtagne

K E N D E L S E:

Den af Højesteret i nærværende sager meddelte tilladelse for pressen til at foretage optagelse af billeder og lyd i retten under den mundtlige forhandlings begyndelse samt den efterfølgende afsigelse af kendelse i nærværende sager fastholdes, idet det bemærkes, at da der ikke ses at være nogen offentlig interesse i lydoptagelse af navnene på de kærende, vil retsformanden ikke nævne disse under de dele af sagens behandling, hvortil der er meddelt tilladelse til optagelse af billeder og lyd, jf. retsplejelovens § 32, stk. 1, 3. pkt.

Sagen udsat til den 11. september 2013 kl. 9.00.

Retten hævet.

--0000--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 9. september 2013.

Tina Halberg

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS RETSBOG

Fredag den 6. september 2013 kl. 12.00 blev retten sat på sædvanligt sted i lukket retsmøde.
Retten beklædtes af højesteretsdommer Børge Dahl. Protokolsekretær: Morten Juul Nielsen.

Der foretoges:

Sag 135/2013

(1. afdeling)

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

og

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

og

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for de kærende:

Dignity, Dansk Institut mod Tortur

(advokat Thorkild Høyer)

Der fremlagdes e-mails af 2. august 2013 og 28. august 2013 fra Luna Jansen, Made in Copenhagen, hvoraf fremgår, at denne anmoder om tilladelse til optagelse af billeder og lyd af retsformandens oplæsning af punkterne i sagerne, parternes procedure, afsigelsen af kendelse i sagerne samt fra gang-arealet i pauserne mellem retsmøderne.

Der afsagdes sålydende af dommerne Børge Dahl, Jytte Scharling, Jens Peter Christensen, Lars Hjortnæs og Kurt Rasmussen vedtagne

K E N D E L S E :

Det tillades pressen at foretage optagelse af billeder og lyd i retten under den mundtlige forhandlings begyndelse i forbindelse med retsformandens gengivelse af sagsnr., parter og påstande samt den efterfølgende afsigelse af kendelse i nærværende sager, jf. retsplejelovens § 32, stk. 1. Tilladelsen omfatter alene billedoptagelse af retsformanden og ikke af parterne, advokaterne eller tilhørere.

Anmodningen om tilladelse for pressen til at foretage optagelse af billeder og lyd af proceduren samt fra gang-arealet i pauserne mellem retsmøderne imødekommes ikke, jf. retsplejelovens § 32, stk. 1 og 5.

Sagen udsat til den 11. september 2013 kl. 9.00.

Retten hævet.

--oo0oo--

**Udskriftens rigtighed bekræftes.
Højesteret, den 6. september 2013.**

Tina Halberg

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 26. august 2013 i

Sag 135/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for

t:

Dignity, Dansk Institut mod Tortur

(advokat Thorkild Høyer)

og

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet
(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for : og :
Dignity, Dansk Institut mod Tortur
(advokat Thorkild Høyer)

og

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)
mod
Forsvarsministeriet
(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Biintervenient til støtte for

Dignity, Dansk Institut mod Tortur
(advokat Thorkild Høyer)

Der fremlagdes brev af 19. august 2013 fra advokat Thorkild Høyer.

Det fremgår heraf, at advokat Thorkild Høyer har anmodet om omberømmelse af den mundtlige forhandling af kæremålene den 11. september 2013.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen om omberømmelse af kæremålene. Kæremålene forhandles således den 11. september 2013.

--0000--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 26. august 2013

Anja Mark Nielsen

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt fredag den 9. august 2013

Dignity, Dansk Institut mod Tortur

(advokat Thorkild Høyer)

anmoder om tilladelse til at indtræde til støtte for de kærende i sagerne:

Sag 135/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

og

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Børge Dahl, Niels Grubbe og Lars Hjortnæs.

Påstande

Advokat Thorkild Høyer har på vegne af Dignity, Dansk Institut mod Tortur, anmodet om tilladelse til at biintervenere i disse sager, der behandles i forbindelse med hinanden, til støtte for de kærende,

og

m.fl. støtter, at der gives tilladelse til biintervention.

Forsvarsministeriet har protesteret herimod.

Sagsfremstilling

m.fl. har anlagt sag mod Forsvarsministeriet med krav om tortgodtgørelse som følge af, at de angiveligt i 2004 blev udsat for en krænkende og retsstridig behandling under tilbageholdelse af de danske styrker i Irak og ved overgivelse til irakisk politi, hos hvem de angiveligt blev udsat for tortur samt umenneskelig og nedværdigende behandling.

Ved beslutninger af 8. juni 2012, 10. august 2012 og 7. januar 2013 har landsretten bestemt, at . m.fl. i medfør af retsplejelovens § 321 hver især skal stille sikkerhed for sagsomkostninger på 40.000 kr.

Beslutningerne er indbragt for Højesteret af . m.fl. med påstand om, at de ikke skal stille sikkerhed, under anbringende af, at det navnlig vil være i strid med artikel 3 og 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention og udgøre et brud på Danmarks forpligtelser i henhold til bl.a. artikel 14, stk. 1, i FN's konvention mod tortur.

Dignity ønsker at indtræde som biintervenient til støtte for denne påstand.

"DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur" er ifølge instituttets vedtægter af 17. juni 2013 (som erstatter vedtægter tilbage fra 1982 med senere ændringer) "et offentligt finansieret, selv-ejende institut med hjemsted i Københavns kommune, Danmark". Det hedder i øvrigt i instituttets vedtægter:

"Formål

§ 2.

DIGNITY har som formål at belyse og dokumentere tortur på sundhedsvidenskabeligt grundlag og skal gennem systematiske undersøgelser af torturofre og forskning i tortur, herunder i de torturfrembragte lidelser, udvikle diagnostik og behandling af torturofre samt anvende erfaringen til undervisning og information med henblik på at bidrage til den globale indsats for afskaffelse af tortur.

DIGNITYs formål søges opnået ved at drive et institut med klinisk forskning og metodeudvikling, behandling og rehabilitering af personer, der har været udsat for tortur. Institutet varetager desuden undervisning og informationsvirksomhed samt gennemfører projektarbejde knyttet til centre og programmer i udlandet, der er beskæftigede med behandling og rehabilitering af torturofre og forebyggelse af tortur:

- Institutet udfører forskning og metodeudvikling til frembringelse af vidensgrundlag om tortur og torturfølgers art og omfang.
- Behandling og rehabilitering foregår i instituttet ved hjælp af et tværfagligt team. Institutet udvikler og dokumenterer behandlingsmetoder, som har en helbredende eller lindrende effekt hos torturofre, samt søger at integrere torturofres familier i behandlingen i relevant omfang med henblik på reintegration af torturofre i familier og samfund.

- Instituttet udvikler undervisnings- og informationsprodukter, som kan bruges til formidling af viden om torturens baggrund, konventioner og ret, behandlingsmetoder og forebyggelse af tortur. Som led i denne virksomhed støttes nationale og internationale initiativer, organisationer, organer og projekter, der beskæftiger sig med aktiviteter, der har til formål at forebygge/hindre tortur og/eller at overvinde følgerne af tortur.
- Undervisnings- og informationsvirksomheden rettes mod såvel sundhedspersonale som myndighedspersoner og den bredere offentlighed og foregår såvel i Danmark som i udlandet, eksempelvis som et integreret projektelement.
- DIGNITY medvirker gennem projektarbejdet til etablering og drift af behandlingscentre og programmer for torturofre og disses familier i lande, hvor der forekommer eller har forekommet tortur. Gennem projektarbejdet tilstræbes en systematisk vidensopsamling om resultater med henblik på anvendelse af denne viden inden for DIGNITYs formål.

Økonomi

§ 3.

DIGNITY drives for bevillinger og donationer fra den danske stat, Europa-kommissionen, FN's frivillige fond for torturofre, andre danske og udenlandske offentlige myndigheder samt tilskud, gaver, arv og bidrag fra fonde, organisationer, institutioner, privatpersoner m.v.

...

Bestyrelse

§ 4.

DIGNITYs bestyrelse består af 11 medlemmer. Heraf udpeges 9 medlemmer således:

3 medlemmer fra danske sundhedsfaglige organisationer:

Et medlem udpeges af Lægeforeningen.

Et medlem udpeges af Dansk Sygeplejeråd.

Et medlem udpeges af Dansk Psykologforening

3 medlemmer fra forskningssektoren:

Et medlem udpeges af det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet

Et medlem udpeges af Det Frie Forskningsråd

Et medlem udpeges af SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

3 medlemmer fra forebyggelses-/menneskerettigheds- og udviklingsinstitutioner:

Et medlem udpeges af Advokatrådet

Et medlem udpeges af Institut for Menneskerettigheder

Et medlem udpeges af Institut for Samfund og Globalisering ved Roskilde Universitetscenter

Stk. 2. Såfremt DIGNITY beskæftiger mindst 35 medarbejdere, har medarbejderne ret til blandt disse at vælge 2 bestyrelsesmedlemmer...

...

Stk. 7. Bestyrelsesmedlemmer - dog bortset fra de medarbejdervalgte medlemmer - må ikke være ansatte i, have et ansættelseslignende forhold til eller modtage økonomisk støtte fra DIGNITY og ej heller få nogen andel i DIGNITYs midler, bortset fra et eventuelt af Udenrigsministeriet godkendt bestyrelseshonorar, lige som bestyrelsesformanden vil kunne modtage et af Udenrigsministeriet godkendt honorar, fastsat efter nærmere specificerede regler.

...

Stk. 8. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen...

Udenrigsministeriet skal løbende holdes orienteret om indtrædelse af nye bestyrelsesmedlemmer.

...

Ledelse

§ 5.

Bestyrelsen har den overordnede ledelse af instituttets anliggender.

Stk. 2. Til at lede den daglige drift ansætter bestyrelsen en direktør. Bestyrelsen fastlægger vilkårene for direktørens ansættelse og de nærmere regler for direktørens kompetence og indhenter Udenrigsministeriets godkendelse heraf.

Stk. 3. Bestyrelsen og direktøren forestår sammen ledelsen af instituttet. Bestyrelsen fastlægger de overordnede retningslinjer for DIGNITYs arbejde og godkender løbende planer for og påser gennemførelsen af aktiviteter til opfyldelsen af DIGNITYs formål.

...

Regnskab og Revision

§ 8.

...

Stk. 4. Regnskabet indsendes straks efter bestyrelsens godkendelse og senest 3 måneder efter regnskabsperiodens udløb til Udenrigsministeriet til godkendelse.

Stk. 5. DIGNITY udarbejder tillige et halvårsregnskab der ligeledes indsendes til Udenrigsministeriet.

...

Stk. 7. DIGNITY skal løbende orientere Udenrigsministeriet om væsentlige begivenheder og ændringer i forudsætninger for tilskudsbevillingen.

...

Vedtægtsændringer

§ 10.

...

Stk. 3. Udenrigsministeriet skal godkende vedtægterne og enhver ændring af disse.

Opløsning

§ 11.

Såfremt forholdene bevirker, at DIGNITY må ophøre med at drive virksomhed, opløses instituttet efter godkendelse fra Udenrigsministeriet.

...

Stk. 3. Staten træffer bestemmelse om anvendelse af DIGNITYs midler i tilfælde af instituttets opløsning.”

Dignity anser sig for at være anerkendt som en ledende anti-tortur organisation i verden med observationsstatus ved FN's Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC). Dignity er medlem af International Rehabilitation Council for Torture Victims (IRCT), der er paraplyorganisation for ca. 140 anti-tortur organisationer. Af Dignitys årsberetning for 2012 fremgår, at instituttet havde indtægter på 88 mio. kr., herunder en rammebevilling fra Udenrigsministeriet på 48 mio. kr. Instituttets 30 års jubilæum blev fejret i 2012 med taler af bl.a. udenrigsminister Villy Søvndal og instituttets protektor, ærkebiskop Desmond Tutu.

Anbringender

Dignity, Dansk Institut mod Tortur, har anført bl.a., at de har den fornødne retlige interesse i at indtræde i sagen som biintervenient. De krav, der stilles til den retlige interesse, er mindre ved biintervention end ved selvstændigt sagsanlæg, og retspraksis vedrørende organisationer, som i medfør af deres medlemmers interesser har retlig interesse i biintervention, finder analog anvendelse på Dignity, som har til formål at støtte torturofre. Ifølge artikel 14, stk. 1, i torturkonventionen har m.fl. krav på at få en reel adgang til oprejsning, herunder adgang til at få prøvet deres sag ved domstolene. Beskyttelsen af rettighederne under denne bestemmelse falder direkte inden for Dignitys mandat. Dignity, som er en førende ekspertorganisation i rehabilitering, forebyggelse af og beskyttelse mod tortur, har en umiddelbar interesse i sagernes udfald, og Højesterets afgørelse kan få indgribende betydning for andre torturofres adgang til at få prøvet deres sager. Det vil være vanskeligt for Dignity at opfylde

sit formål og varetage torturofres interesser, hvis krav i medfør af torturkonventionen ikke bliver prøvet af domstolene. Dignity har i mange år arbejdet med fortolkning og anvendelse af torturkonventionen, og kan bidrage til oplysning herom. Biinterventionen kan desuden ske uden væsentlig forsinkelse eller besvær for sagens parter eller retten.

Forsvarsministeriet har protesteret mod Dignity's biintervention og bl.a. anført, at det er vanskeligt at se ud fra Dignity's vedtægtsmæssige eller faktiske formål, at instituttet har retlig interesse i udfaldet af sagen. Den generelle interesse, som Dignity ligesom andre institutioner kan have i sagen, kan varetages på andre måder, f. eks. ved henvendelse til Folketingets Forsvarsudvalg og til medierne. Principielle hensyn til procesøkonomi og retssystemets effektivitet tilsiger, at Højesteret ikke tillader biinterventionen på baggrund af en sådan generel interesse.

m.fl. har udtalt sig til støtte for anmodningen og bl.a. anført, at sagen kan få betydning for lignende sager i fremtiden for de torturofre, som Dignity har til formål at støtte med rehabilitering m.v. Sagen er for m.fl. et initiativ, der har til formål at forebygge, hindre og overvinde følgerne af tortur, bl.a. ved at opnå anerkendelse og oprejsning herfor. Hensynet til procesøkonomi og retssystemets effektivitet tilsiger ikke, at Dignity ikke skulle kunne indtræde som biintervenient.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår spørgsmålet, om det mod Forsvarsministeriets protest skal tillades, at Dignity, Dansk Institut mod Tortur, indtræder som biintervenient til støtte for påstanden om, at de kærende, m.fl., ikke skal stille sikkerhed for omkostninger ved anlæggelse af sag mod den danske stat om godtgørelse for påståede overgreb.

Det fremgår af retsplejelovens § 252, stk. 1, at tredjemand kan indtræde som biintervenient til støtte for en af parterne i en retssag, hvis vedkommende har en retlig interesse i udfaldet. I forbindelse med overvejelser om opretholdelse af bestemmelsen udtalte Retsplejerådet i betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager, at bestemmelsen skal forstås således, at det er overladt til domstolenes skøn i det enkelte tilfælde at tillade biintervention, "når dette findes rimeligt og velbegrundet" (side 101). Ved den efterfølgende revision af retsplejelovens regler om behandling af borgerlige sager blev der i bemærkningerne til lovforslaget

henvist til betænkningen (lovforslag nr. 89 af 29. november 1978, Folketingstidende 1978-79, till. A, sp. 1613), og Højesteret tiltræder den angivne forståelse af bestemmelsen.

Dignity er et vedtægtsbaseret, selvejende institut, som økonomisk er understøttet af Udenrigsministeriet. Efter vedtægterne indgår det i instituttets formål at bidrage til den globale indsats for afskaffelse af tortur, og formålet søges opnået ved aktiviteter, der vedrører bl.a. behandling og rehabilitering af torturofre samt forebyggelse af tortur. Instituttets virke er således interessevaretagelse for torturofre og potentielle torturofre, og instituttet må anses som alment anerkendt talerør mod tortur og for torturofre – en persongruppe, hvis interesser varetages ikke er forankret andetsteds, og som har særligt behov for sådan interessevaretagelse.

Dignity indtræder i sagen med henblik på som biintervenient at udtale sig til støtte for de kærende ligger inden for rammerne af de nævnte formål og aktiviteter og kan tilrettelægges uden forsinkelse eller væsentlig ulempe for sagens parter.

På denne baggrund finder Højesteret, at Dignity's biintervention vil være rimelig og velbegrunder. Højesteret imødekommer derfor instituttets anmodning herom i medfør af retsplejelovens § 252, stk.1.

Thi bestemmes:

Dignity, Dansk Institut mod Tortur, kan indtræde i sagerne til støtte for de kærende.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 9. august 2013

Anja Mark Nielsen

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 2. juli 2013 i

Sag 135/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Sag 136/2013

og

(advokat Christian Harlang for begge)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Sag 137/2013

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes kæreskrift med bilag 1-11, svarskrift med A-M samt anmodning om biintervention af 25. juni 2013.

Det fremgår heraf, at de kærende har anmodet om mundtlig forhandling af kæremålene. Det fremgår endvidere, at Forsvarsministeriet ikke har bemærkninger hertil.

Ankeudvalgsformand fungerende formand Lene Pagter Kristensen besluttede at imødekomme anmodningen om mundtlig votering af kæremålene.

Sagerne udsat på berømmelse af mundtlig forhandling.

Sagerne endvidere udsat til den 11. juli 2013 på replik samt parternes bemærkninger til anmodningen om biintervention.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 2. juli 2013

Anja Mark Nielsen
kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. marts 2013 i

Sag 350/2012

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes breve fra advokat Christian Harlang modtaget i Højesteret den 18. december 2012 og den 17. januar 2013.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til at kære følgende, som fremgår af Østre Landsrets retsbog af 30. november 2012: Kendelse vedrørende en landsdommers inhabilitet og kendelse om afslag på genoptagelse af landsrettens beslutning af 8. juni 2012 og omgørelse af samme beslutning, en beslutning om frist for indbetaling af sikkerhedsstillelse og en beslutning om, at Forsvarsministeriets påstand om afvisning af andragerens påstand 2 i

de for landsretten verserende sager udskilles til særskilt og forlods behandling sammen med de tidligere udskilte spørgsmål om forældelse og sagsøgernes processuelle partsevne.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelser, der ikke kan anses for delafgørelser, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. marts 2013.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', written over a horizontal line.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. marts 2013 i

Sag 40/2013

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes brev fra advokat Christian Harlang af 21. februar 2013.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til kære af Østre Landsrets beslutning af 6. februar 2013.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. marts 2013.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', with a long horizontal stroke extending to the right.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. marts 2013 i

Sag 41/2013

.og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes brev fra advokat Christian Harlang af 25. februar 2013.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til kære af Østre Landsrets beslutning af 7. februar 2013.

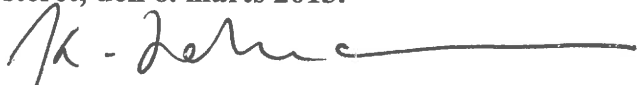
Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelse, der ikke kan anses for en delafgørelse, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. marts 2013.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', followed by a long horizontal flourish.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. marts 2013 i

Sag 20/2013

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes brev fra advokat Christian Harlang af 24. januar 2013.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til at kære Østre Landsrets beslutninger af 7. januar 2013.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelser, der ikke kan anses for delafgørelser, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelse, der ikke kan anses for en delafgørelse, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. marts 2013.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', with a long horizontal flourish extending to the right.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. marts 2013 i

Sag 27/2013

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes brev fra advokat Christian Harlang af 6. februar 2013.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til kære af Østre Landsrets kendelse af 24. januar 2013.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelse, der ikke kan anses for en delafgørelse, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. marts 2013.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', with a long, sweeping horizontal flourish extending to the right.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 7. december 2012 i sag

Sag 300/2012

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes breve af 17. oktober 2012, 2. november 2012 og 28. november 2012 fra advokat Christian Harlang.

Der fremlagdes brev af 22. november 2012 fra advokat Peter Biering.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til at kære indholdet af en e-mail afsendt af Østre Landsret den 3. oktober 2012.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, idet e-mailen ikke kan anses for en delafgørelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 7. december 2012.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'K. Lohmann', with a long horizontal flourish extending to the right.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. september 2012 i sag

Sag 257/2012

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes brev af 22. august 2012 fra advokat Christian Harlang.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til at kære Østre Landsrets beslutning af 10. august 2012.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelse, der ikke kan anses for en delafgørelse, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--0000--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. september 2012.

Lisbeth Primdahl Simonsen

kontorfuldmægtig

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS RETSBOG

Retsmøde den 6. september 2012 i

Sag 187/2012

og

(advokat Christian Harlang for alle)

mod

Forsvarsministeriet

(kammeradvokaten ved advokat Peter Biering)

Der fremlagdes breve af 22. juni 2012, 5. juli 2012 og 30. juli 2012 fra advokat Christian Harlang og brev af 19. juli 2012 fra advokat Peter Biering.

Det fremgår heraf, at andragerne har anmodet om tilladelse til at kære Østre Landsrets beslutning af 8. juni 2012, og at Forsvarsministeriet har udtalt sig herimod.

Ankeudvalgets formand (Vibeke Rønne) besluttede ikke at imødekomme anmodningen, da kære af landsrettens afgørelse, der ikke kan anses for en delafgørelse, kun kan ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Sagen sluttet.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 6. september 2012.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lisbeth P. S.', with a long horizontal flourish extending to the right.

Lisbeth Primdahl Simonsen

kontorfuldmægtig